

บทที่ ๕

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปการวิจัย

การศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนามีต่อลัทธิของครูทั้ง ๖ นี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยซึ่งได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ ๓ ประการ โดยมีผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

๕.๑.๑ พระพุทธศาสนามีต่อลัทธิของครูทั้ง ๖

จากการศึกษาพระพุทธศาสนามีต่อลัทธิของครูทั้ง ๖ ลัทธิครูทั้ง ๖ เป็นลัทธิที่มีชื่อเสียงร่วมสมัยกับศาสนาพุทธ เป็นพระพุทธศาสนาคำสอนที่มีอิทธิพลต่อคนไทยในสมัยนั้น พระพุทธศาสนาของลัทธิของครูทั้ง ๖ นั้นสรุปได้ดังนี้

๑. ลัทธิครูปุณณะ กัสสปะ ท่านผู้นี้มีพระพุทธศาสนาคำสอนว่า การทำชั่วนั้น ถ้าไม่มีใครเห็น ไม่มีใครรู้ และไม่มีใครจับได้ ไม่มีใครลงโทษ ผลของความชั่วนั้นก็เป็นอย่างนั้น จะชัวกี่ต่อเมื่อมีคนรู้เห็น หรือจับได้เท่านั้น ส่วนความดีนั้นก็เหมือนกัน จะมีผลก็ต่อเมื่อมีคนรู้เห็น มีคนชื่นชมและมีผู้ให้บำเหน็จรางวัล ถ้าไม่มีใครรู้เห็น ไม่มีใครชม และไม่มีใครให้รางวัลแล้วก็ไม่มีผล ตกเป็นโมฆะ

จากพระพุทธศาสนาคำสอนของท่านปุณณะ กัสสปะนี้ ย่อมมีความหมายว่า “ทำก็ไม่ใช่ ไม่ทำก็ไม่ใช่” เช่นคนทำบุญก็ไม่ใช่ทำบุญ คนทำบาปก็ไม่ใช่ทำบาป โดยสรุปก็คือ บุญไม่มี บาปไม่มี ความดีไม่มี ความชั่วไม่มี เป็นลัทธิที่ปฏิเสธกฎเกณฑ์ของศีลธรรมโดยสิ้นเชิงนั่นเอง

๒. ลัทธิครูมักขลิ โคสาล ครูผู้นี้มีพระพุทธศาสนาคำสอนว่าเคราะห์หรือโชคชะตาเป็นสิ่งที่ไม่มีอิทธิพลเหนือชีวิตมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย โดยไม่มีใครฟันได้ ไม่มีใครแก้ไขได้ คนเราจะดีหรือเลว สุขหรือทุกข์ รวยหรือจน อายุยืนหรือสั้น ล้วนเป็นเรื่องของเคราะห์หรือโชคชะตาบันดาลให้เป็นไปทั้งสิ้น ไม่สามารถแก้ไขให้เป็นอย่างอื่นได้ เคราะห์หรือโชคชะตาก็ยังมีอิทธิพลหรือมีอำนาจบังคับไปถึงชาติต่อไปอีกด้วย เพราะฉะนั้นคนในชาตินี้เมื่อตายไปแล้วอาจจะต้องไปเกิดเป็นสัตว์ก็ได้ แล้วแต่เคราะห์หรือโชคชะตาที่บันดาลให้เป็นไป แม้ว่าคนๆ นั้นจะพยายามสั่งสมบุญกุศลไว้มากมายเพียงใดก็ตาม จากพระพุทธศาสนาคำสอนของครูมักขลิโคสาล สรุปได้ว่ากรรมที่บุคคลทำไว้แล้วในอดีต ไม่มีผลไปถึงในอนาคตนั่นคือ “ไม่มีเหตุ หรือไม่มีปัจจัย” นั่นเอง พระพุทธศาสนาจึงเรียกพระพุทธศาสนาของลัทธินี้ว่า “อเหตุกทิกฏฐิ”

๓. ลัทธิครูอชิตะ เกสกะมพล ครูผู้นี้มีพระพุทธศาสนาคำสอนว่าแท้ที่จริงแล้วในโลกเรานี้ประกอบด้วยธาตุ ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ธาตุทั้ง ๔ นี้ประกอบกันขึ้นเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ และเป็นสรรพสิ่งทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ หรือก้อนหิน ล้วนมีสภาพเหมือนกัน คือ เมื่อแยกธาตุต่างๆ ที่มาประชุมรวมกันแล้ว ก็จะสลายตัวออกไปเป็นธาตุ ๔ เหมือนกันหมด ดังนั้นมนุษย์เราเมื่อตายแล้วก็ดับสูญ คือกลับไปเป็นธาตุ ๔ ดังเดิม จากคำสอนนี้ ย่อมสรุปได้ว่า บุญและบาปไม่มี การทำบาปไม่มีผล การทำบุญทำทานก็ไม่มีผล ยิ่งกว่านั้นครูอชิตะเกสกะมพลยังกล่าวด้วยว่า “คนโง่เป็นฝ่ายบริจาคน ส่วนคนฉลาดเป็นฝ่ายรับ” เพราะเหตุที่ลัทธิครูอชิตะ เกสกะมพลได้ปฏิเสธทั้งเหตุและผลเช่นนี้ พระพุทธศาสนาจึงเรียกพระพุทธศาสนาคำสอนของท่านว่า “นัตถิกทิกฏฐิ” ส่วนในคำสอนที่ว่าสัตว์ทั้งหลายตายแล้วดับสูญนั้น ได้ชื่อว่า “อุจเฉททิกฏฐิ”

๔. ลัทธิครุปุกระ กัจจายณะ ครูผู้นี้มีพรรณนาคำสอนว่า ในโลกเรานี้ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๒ ประการ คือ ธาตุต่างๆ มีดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นต้น กับจิตวิญญาณ หรือชีวะ หรืออัตตา ซึ่งล้วนเป็นของเที่ยงแท้ ไม่มีการดับสูญหรือถูกทำลายไปได้ ธาตุต่างๆ นั้นประกอบด้วยอนุเป็นจำนวนมาก เมื่อมารวมตัวกันก็เกิดเป็นวัตถุขึ้น เมื่อวัตถุสลายอนุของธาตุก็เพียงแต่กระจัดกระจายกันออกไป นั่นคือวัตถุสูญ แต่อนุไม่สูญ เพราะเป็นสิ่งเที่ยงแท้ อนุที่อยู่ในสภาพแตกกระจัดกระจายออกไปนี้ มีอำนาจในตัวของมันเอง ที่เป็นอิสระจากอำนาจของเทพเจ้า คือสามารถรวมตัวกันเข้าเป็นวัตถุอีก เพราะฉะนั้นการเกิดดับของวัตถุก็คือผลของการรวมตัวหรือสลายตัวของอนุนั่นเอง ส่วนสิ่งที่เรียกว่า จิต วิญญาณ ชีวะ หรืออัตตา นั้นเป็นอีกสิ่งหนึ่ง มีอำนาจในตัวเอง มิได้ประกอบด้วยอนุ แต่เที่ยงแท้เช่นเดียวกับวัตถุบางชนิด ถ้าจิตเข้าครองได้ จิตก็จะเข้าครอง เมื่อวัตถุนั้นแตกดับไปเพราะอนุสลายตัว จิตก็จะออกจากวัตถุนั้นไปสู่สภาพเดิม เป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ในอำนาจของเทพเจ้าใดๆ จิตซึ่งเป็นอิสระนี้ อาจเข้าถึงสัจธรรมได้ และการบำเพ็ญก็คือการทำให้เป็นอิสระ ความหมายของนิพพาน ตามความเห็นของครุปุทกัจจายณะ ก็คือความรู้จริง หรือรู้สัจธรรมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุนั้นประกอบด้วยอนุอันเที่ยงแท้กับจิตหรือวิญญาณอันเที่ยงแท้ ด้วยเหตุที่ครุปุทกัจจายณะมีความเห็นว่า “อนุและจิตเป็นของเที่ยงแท้” เช่นนี้ พระพุทธศาสนาจึงเรียกลัทธินี้ว่า “สัสตทิกุณฐิ”

๕. ลัทธิครุณิครนถ์ นาฏบุตร มีอีกชื่อหนึ่งว่า ศาสตามหาวิระเป็นศาสดาองค์ที่ ๒๔ ของศาสนาเซน (Jainism) ลัทธินี้ถือว่า “การทรมานกายเป็นทางไปสู่ความพ้นทุกข์” เรียกว่า “อตตกิลมถาโยค” นักบวชในกลุ่มนี้มีความเป็นอยู่อย่างเข้มงวดกวดขันต่อร่างกายอดข้าว อดน้ำตากแดดตากลม ไม่นุ่งห่มผ้าหรือที่เรียกกันว่าอยู่ในสภาพของซิมมพร คือ ผู้นุ่งผ้า สานุศิษย์ในลัทธินี้ เรียกกันว่า “พวกนิครนถ์” นอกจากนี้ ท่านนิครนถนาฏบุตรยังมีหลักคำสอนแบบ “อนกานตวาหะ” อีกด้วย คือ เห็นว่า “ความจริงมีหลายเงื่อนหลายแง่” เช่นเหตุการณ์หนึ่ง เมื่อพิจารณาในแง่นี้อาจจริง ถูกต้อง แต่เมื่อพิจารณาอีกแง่หนึ่ง ก็ไม่จริง ไม่ถูกต้อง เป็นต้น

๖. ลัทธิครูสัณชัย เวลัฏฐบุตร หรือบางที่เรียกสัณชัยปริพาชก ท่านผู้้นคืออาจารย์เดิมของพระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะ คำสอนต่างๆ ในลัทธินี้ล้วน “ไม่แน่นอน ชัดส่าย ลั่นไหล” เพราะเหตุผลหลายอย่าง เช่น

- ๑) เพราะเกรงจะพุดปด จึงต้องปฏิเสธว่า อย่างนี้ก็ไม่ใช่ อย่างนั้นก็ไม่ใช่
 - ๒) เพราะเกรงจะเป็นการยึดถือ จึงต้องปฏิเสธแบบข้อ (๑)
 - ๓) เพราะเกรงจะถูกซักถาม จึงต้องปฏิเสธแบบข้อ (๑)
 - ๔) เพราะโง่เขลา จึงต้องปฏิเสธแบบข้อ (๑) คือไม่ยอมรับอะไรและไม่ยืนยันอะไรทั้งสิ้น
- พระพุทธศาสนาเรียกคำสอนของท่านผู้้นว่า “อมราวิกเขปิกาทิกุณฐิ”

๕.๑.๒ พรรณนาคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มีต่อลัทธิของครูทั้ง ๖

ส่วนพรรณนาคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มีต่อลัทธิครูทั้ง ๖ นั้น พระพุทธเจ้าทรงจัดทิกุณฐิหรือพรรณนาคำสอนของครูทั้ง ๖ นี้ว่าเป็นมิจจาทิกุณฐิทั้งสิ้น โดยสรุปลงในมิจจาทิกุณฐิ ๒ ประการ คือ สัสตทิกุณฐิ ที่มีพรรณนาคำสอนว่าสรรพสิ่งมีความเที่ยงแท้, มั่นคง, ยั่งยืน และอุจเฉททิกุณฐิ ที่มีพรรณนาคำสอนว่าอัตตาและโลกขาดสูญปฏิเสธความไม่มีแห่งผลของการกระทำทุกอย่างนั่นเอง โดยพรรณนาคำสอนต่างๆ ของลัทธิครูทั้ง ๖ หรือ ลัทธิอื่นๆ ที่ปรากฏในสังคมอินเดียในสมัยนั้น ในบรรดาลัทธิทั้ง ๖ นี้ มีลัทธินี้เพียงลัทธิเดียวที่ยังหลงเหลืออยู่ถึงปัจจุบัน รู้จักกันในนามของศาสนาเซน โดยอยู่ในฐานะเป็น

ศาสนาหนึ่งของอินเดีย ปัจจุบันยังมีผู้นับถือศาสนานี้อยู่ในอินเดียหลายล้านคน แต่แพร่อกจากอินเดียไม่ได้เพราะเคร่งครัดเกินไป นักบวชไม่สามารถเดินทางไปไหนได้

๕.๑.๓ อิทธิพลของวรรณคดีของลัทธิครุทั้ง ๖ ที่มีต่อสังคมไทย

ในปัจจุบันสังคมไทยยังปรากฏอิทธิพลของวรรณคดีของลัทธิครุทั้ง ๖ จากความคลาดเคลื่อนผิดพลาดในทางพุทธศาสนาที่ถูกบิดเบือนด้วยความเข้าใจในหลักธรรมที่ผิดในวรรณคดีที่เกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม เรื่องโอปปาติกะ และเรื่องสังสารวัฏ เช่นกรณีของความเชื่อเรื่องกรรมที่คนในสังคมไทยส่วนมากมองกรรมในแง่ของตัวผล คือเป็นผลของการกระทำในครั้งอดีตชาติและผลของกรรมในอดีตชาติ สำนวนความเชื่อในเรื่องโอปปาติกะ คนในสังคมไทยส่วนมากเชื่อว่ามิจริง แต่ยังเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่นเชื่อว่าผีสาวเทวดานั้นจะต้องมีอำนาจมากกว่ามนุษย์สามารถให้คุณให้โทษได้ เพราะฉะนั้นจึงได้ยึดถือเอาเป็นที่พึ่งและเป็นเหตุให้อ่อนน้อมบงบรวง ส่วนความเชื่อในเรื่องสังสารวัฏ ในประเด็นที่เกี่ยวกับนรกสวรรค์และการเวียนว่ายตายเกิดนั้น คนในสังคมไทยส่วนมากจะไม่เชื่อว่ามิจริงเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้อย่างชัดเจนได้ คนส่วนใหญ่จึงมุ่งแต่สนองตอบความต้องการของตนเองเป็นหลักเพราะยึดถือว่าเกิดหนเดียวตายหนเดียวนั่นเอง

ในงานการวิจัยศึกษาวรรณคดีทางพุทธศาสนาที่มีต่อลัทธิครุทั้ง ๖ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าวรรณคดีที่เป็นมิจฉาทิฎฐินั้นอาจทำให้มีชีวิตมีวรรณคดีต่อสิ่งต่างๆ ที่ผิดพลาดเกิดขึ้นได้ดังนั้น หลักธรรมอันสำคัญในทางพุทธศาสนาที่จะทำลายวรรณคดีที่ผิดพลาดนี้ได้คือ สัมมาทิฎฐิโดยปัจจัยที่ก่อให้เกิดสัมมาทิฎฐินี้ได้ก็คือ ปรัตยัสสะ และโยนิโสมนสิการ เป็นปัจจัยที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน อีกปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ กัลยาณมิตร ซึ่งเป็นผู้กระตุ้นเตือนปรัตยัสสะและโยนิโสมนสิการให้เจริญงอกงามไปบูรณยิ่งขึ้น ทำลายวรรณคดีอันเป็นมิจฉาทิฎฐิให้สิ้นไปเหลือไว้แต่ความเห็นแจ้งในสรรพสิ่งตามความเป็นจริงนั่นเอง

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษาแนวคิดเรื่องนี้มีประเด็นที่น่าศึกษาอีกมากมายเพราะเป็นเพียงวรรณคดีที่มีต่อลัทธิครุทั้ง ๖ เท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาวิจัยทำให้เห็นว่าสังคมไทยในปัจจุบันนี้น่าจะมีองค์กรทางพุทธศาสนาที่ให้ความรู้ทางพุทธศาสนาที่ถูกต้องตามวรรณคดีที่แท้จริง แต่กลับที่พบเห็นในปัจจุบันตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือสื่อต่างๆ กับพบว่าส่วนหนึ่งที่ทำให้หลักการพุทธศาสนาคลาดเคลื่อนเปลี่ยนไปสู่แนวความคิดหรือวรรณคดีที่เป็นมิจฉาทิฎฐิเอนเอียงไปในลัทธิต่างๆ นั้นกลับเป็นบุคลากรทางศาสนาที่พุทธศาสนาที่เรียกว่าพุทธบริษัท ๔ อันได้แก่ อุบาสก อุบาสิกา ภิกษุ ภิกษุณี เองที่ทำให้หลักการหรือวรรณคดีทางพุทธศาสนาเปลี่ยนไป

การศึกษาวรรณคดีทางพุทธศาสนาที่มีต่อลัทธิครุทั้ง ๖ เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งเท่านั้นที่ผู้วิจัยหยิบยกขึ้นมาศึกษา โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อวงการพระพุทธศาสนา ซึ่งเราต้องยอมรับความเป็นจริงว่า ในประเทศไทยเรามีใช้มีวรรณคดีทางพุทธศาสนาเท่านั้น เรายังมีวรรณคดีของลัทธิอื่นเจือปนอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นในข้อปฏิบัติขั้นแรกกลุ่มพุทธบริษัทจะต้องมีหลักการที่มั่นคงถูกต้องด้วยการศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกเป็นสำคัญมากกว่าการเชื่อถือครูอาจารย์เพราะบางครั้งอาจจะทำให้เกิดความหลงผิดเป็นมิจฉาทิฎฐิจากการเชื่อมั่นในความศรัทธาที่ผิดพลาดได้

๔.๒.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ายังคงมีประเด็นสำคัญที่ควร
น่าสนใจศึกษาค้นคว้าในโอกาสต่อไปดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์ลัทธิใหม่ในสังคมไทยปัจจุบัน
๒. ศึกษาวิเคราะห์หลักปรัชญาของเดิรลัทธิกับหลักปรัชญาในพระพุทธเถรวาท
๓. ศึกษาพระคัมภีร์ของชาวพุทธใหม่ในประเทศไทย